

|                                                                                                                                                                                                                              |                 |                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------------------|
| Obec:                                                                                                                                                                                                                        | Pověřené město: | Městská památková rezervace nebo zóna: |
| Most – ÚAPP, v.v.i.                                                                                                                                                                                                          | Most            | - - -                                  |
| Objekt:                                                                                                                                                                                                                      |                 | Rejstříkové číslo:                     |
| Zpráva o plnění úloh plánovaných na léta 2015 - 2019                                                                                                                                                                         |                 | Sb. materiál                           |
| Dohlídku provedl:                                                                                                                                                                                                            |                 | Dne:                                   |
| PhDr. Petr Novák, CSc.                                                                                                                                                                                                       |                 | 11. 12. 2019                           |
| Rozsah kontrolovaných prací podle příslušného rozhodnutí:                                                                                                                                                                    |                 |                                        |
| Kontrola technického a odborného zpracování archeologických výzkumů ve smyslu Rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje veřejné výzkumné instituce ÚAPP, v.v.i. v letech 2015 – 2019. |                 |                                        |

Kontroly jsou zaměřeny především na odbornou stránku plnění hlavních úkolů instituce za roky 2015 - 2019 při využívání prostředků poskytovaných podle „Rozhodnutí o poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace“, č. j. 80/2015 KÚÚK – 1/KP/2015 ze dne 5. ledna 2015, vydaného v souladu s usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 25. 6. 2014 č. 192/17Z/2014. Institucionální podpora je plně v souladu s článkem 6 Maltské konvence k záchraně archeologických památek, ke které Česká republika přistoupila v roce 2000. Hodnocení v jednotlivých letech probíhalo na základě posouzení předložené dokumentace k jednotlivým záchranným výzkumům a údajů poskytnutých ředitelem organizace. Dále kontrola sleduje dlouhodobý trend v aplikaci moderních technologií, ediční činnost organizace, publikace výsledků výzkumu a ostatní aspekty ve smyslu dlouhodobého koncepčního rozvoje instituce.

Při celkovém hodnocení pětiletého období pomineme detailní rozbor nálezových zpráv k jednotlivým výzkumům, neboť tato hodnocení jsou obsažena v ročních zprávách. Celkově lze konstatovat, že nálezové zprávy plní funkci základní dokumentace a mohou tak být podkladem při dalším vědeckém zpracování nálezů. Současně je již ve sledovaném období patrný nárůst získaných poznatků při výzkumu, daný především novými objevy v oblasti přírodních věd a aplikací zcela nových technických postupů a přístrojového vybavení.

Mezi nejvýznamnější objevy za sledované období lze uvést např. značně porušené žárové pohřebiště ze starší římské doby v Neprobylčích, které by bez záchranného výzkumu zcela zmizelo při obdělávání polí. V souvislosti s těžbou šterku, obsahujícího české granáty, v Podsedicích došlo k objevu sídliště michelsberské kultury. Jedná se vůbec o první lokalitu této kultury na Litoměřicku a došlo tak k upřesnění vztahů v období staršího eneolitu severozápadních Čech. Významné objevy již tradičně poskytují výzkumy na předpolí hnědouhelných dolů. V případě Libkovic výzkum odkryl vzácně zachované sídliště kultury s vypíchanou keramikou z mladší doby kamenné s dlouhými domy na křivé konstrukci nebo založené do podélně vedených žlabů. Současně probíhá výzkum středověké vesnice s hřbitovem kolem kostela, podchyceného ve dvou stavebních fázích. Výstavba rodinných domů v Holoubkově si vynutila záchranný výzkum sídliště i pohřebiště únětické kultury starší doby bronzové. Rozsáhlé výzkumy v centru Ústí nad Labem zatím není možné hodnotit, neboť probíhá laboratorní zpracování obrovského množství nalezeného materiálu.

Součástí institucionální podpory je částka na technické vybavení. Vedle logické obměny dosluhujících fotoaparátů a notebooků (především díky práci v prašném prostředí) obohatila skladbu přístrojového vybavení geodetická GPS s příslušným softwarovým vybavením na

přesnou lokalizaci probíhajících výzkumů. Nástup digitální fotografie nejen rozšířil možnosti dokumentace v terénu, ale současně vyžaduje stále větší úložiště dat. Disková kapacita se tak musí průběžně stále rozšiřovat nákupem nového hardwaru na zálohování sítě. Nároky na uložená data si rovněž klade probíhající digitalizace starších nálezových zpráv a plánové dokumentace. Pro urychlení této duševně ubíjející práce zakoupil ÚAPP stojanový scanner, které lze využít i na digitální kopie starých publikací, zastoupených jedním nebo dvěma výtisky v republice. Na zlepšení pracovních podmínek v laboratořích byly zakoupeny laboratorní stoly s keramickou vanou pro prvotní ošetření nálezů a speciální skříň k uložení nebezpečných chemikálií, nutných ke konzervaci artefaktů. Zcela novou akvizici představuje zakoupení dronu s příslušným softwarovým vybavením. Nový přístroj umožní kolmé snímkování plochy výzkumu i detailní záběry středověké architektury pro 3D modelování rekonstrukcí. Dosavadní praxe během ročních hodnocení prokázala, že pracovníci jsou šetrní ke svěřené technice a váží si možností, které jim poskytuje. Závěrem pouze poznámka, že konečně po dlouhých letech snažení došlo k vybudování konzervační laboratoře na kovy v Regionálním muzeu v Teplicích a po záběhu se podstatně zlepšila dostupnost péče o nalezené kovové předměty pro archeologická pracoviště i sbírky muzeí v kraji.

Logickým výstupem završených výzkumných projektů je jejich publikace. Během sledovaného období navázala v roce 2015 na velmi úspěšnou a odbornou i laickou veřejností vysoko hodnocenou publikaci výzkumu středověkých hradů další knížka: Oltářík – hrad Jakoubka z Vřesovic. V následujícím roce vydala instituce tři publikace. První se věnuje středověkým sklárnám v severozápadních Čechách, druhá předkládá uzavřený výzkum dvou husitských hradů „Kalich a Panna – hrady Jana Žižky“ a třetí předkládá kompletní zpracování hromadného nálezu hřiven a předmětů únětické kultury starší doby bronzové z Líšťan. V roce 2018 vydala instituce šestý ročník sborníku „Historické sklo“. Sborník obsahuje příspěvky specialistů zaměřených na technologii i typologii sklářských výrobků od latěnu po novověk. V rámci česko – saského projektu ArcheoMontan vyšla v Drážďanech publikace „Středověké hornictví a hutnictví na Přísečnicku“, která je dílem odborných pracovníků ÚAPP v Mostě. Další dílčí publikace menších výzkumů nebo drobnějších výzkumných projektů pořípadně vzácných nálezů v různých periodikách sleduje Ministerstvo školství ČR, vždy s ročním odstupem. Bývá pravidlem, že každým rokem je publikovaných 20-30 odborných článků a studií. Poslední období poznačila určitá módní vlna vydávání dějin jednotlivých obcí a pracovníci ústavu do těchto publikací často dodávají stať o dějinách obývaného území v pravěku. Zcela mimořádný přínos vědeckého výzkumu Krušných hor přinesl ve spolupráci se saskou stranou ovoce pěstované dlouhé roky. Díky odborným podkladům pracovníků ÚAPP, zveřejňovaných řadu let ve sbornících ArcheoMontan, došlo konečně k zápisu památek vázaných na důlní činnost do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Mezinárodní konference proběhla v minulosti i na Krajském úřadu Ústeckého kraje a podle příspěvků zahraničních referentů je třeba v této souvislosti upozornit, že podle dlouhodobých zkušeností na podobných lokalitách je nutné během dvou let vytvořit turisticky zajímavý mikroregion. V opačném případě přibližně po dvou letech zájem o nově prohlášenou lokalitu ochladne a návštěvnost se vrátí na úroveň před zápisem.

Ve spolupráci s muzejními pracovníky v Mostě, Litoměřicích, Chomutově a Žatci připravil ústav pro veřejnost výstavu: Smrtí to nekončí, aneb tisíc let spali ve stínu Radobýlu. Výstava přibližuje výbavu hrobů (jako je keramika nebo osobní šperky) od hradištního období a současně ukazuje antropologické zvláštnosti časně středověké populace.

Vzájemně výhodná vědecká spolupráce se saskou stranou již byla zmíněna v souvislosti se zápisem montánních památek Krušných hor do světového kulturního dědictví UNESCO. Další vzájemně přínosná spolupráce je navázána v souvislosti s výzkumem římského žárového pohřebiště v Neprobylčích s univerzitou v polském Rzeszowě. Odborné zpracování velkého objemu antropologického materiálu z pohřebišť, který by jinak jediná antropoložka

instituce prováděla dlouhou řadu let, umožňuje spolupráce s katedrou antropologie univerzity ve Wroclawi. Studenti, pod odborným dohledem vyučujících získávají potřebnou praxi a mosteckému ústavu zůstávají zpracované antropologické analýzy, na které následně může navazovat obecnější shrnutí vývoje zdravotního stavu naší středověké populace.

Uvedený stručný přehled činnosti organizace nepostihuje ty aktivity, která nevyústí do záchranného výzkumu. Na základě povinného hlášení zemních prací vyjíždějí pracovníci na průzkum, který velmi často končí pouze zápisem o sterilním terénu bez stop lidské činnosti. Ale i tato negativní hlášení doplňují obraz prehistorického osídlení kraje.

Na základě provedeného rozboru lze celkově konstatovat, že pracovní aktivity Ústavu archeologické památkové péče, v.v.i. v Mostě probíhaly v souladu s ročními plány hlavních úloh a plně odpovídají po všech stránkách dlouhodobému záměru koncepčního rozvoje výzkumné organizace, stanoveného na roky 2015 – 2019.

V Lounech 18. prosince 2019

PhDr. Petr Novák, CSc.